

Olympiáda v českém jazyce
48. ročník, 2021/2022
Školní kolo – zadání – II. kategorie

přidělené soutěžní číslo	body		
	gramatika	sloh	celkem

Jméno a příjmení:

1. V jinak nezřetelném hovoru jsme uslyšeli slovní tvar [řeš].

a) Napište základní tvary slov, k nimž by mohl tento tvar patřit (tj. u sloves infinitiv, u jmen první pád jednotného čísla). Neuvádějte vlastní jména.

b) Ke každému slovu, jež jste uvedli v bodě a), napište větu, která ho bude obsahovat ve tvaru /řeš/ a bude z ní zřetelný jeho význam.

2. a) Vysvětlete, proč je následující věta dvojznačná.

Obchodníci musí zajistit dezinfekci na ruce a personál.

b) Vysvětlete význam slovesa *zajistit* v zadané větě.

c) Uved'te další dva významy tohoto slovesa a použijte je ve větách tak, aby byl jeho význam zřetelný.

3. a) Dopln'te následující výpověď dvěma způsoby tak, aby výraz *co* byl pokaždé jiným větným členem.

Kamaráde, co čteš...

i.

ii.

b) Větněčlenskou platnost výrazu *co* v obou případech určete.

i.

ii.

4. a) Napište základová slova, od nichž byla odvozena následující slova pojmenovávající osoby.

brankář

pětkář

strojař

francouzštinář

snowboardař

tesař

b) Od základového slova, od kterého bylo utvořeno slovo *strojař*, lze utvořit pojmenování osoby i jinou příponou. Uveďte toto slovo a napište, v čem se obě slova navzájem liší (významově, spisovností, stylově apod.).

c) Od základového slova, od kterého bylo utvořeno slovo *snowboardař*, lze utvořit pojmenování osoby dvěma dalšími různými příponami. Uveďte tato slova a napište, v čem se všechna tři slova navzájem liší (významově, spisovností, stylově apod.).

5. Přečtěte si následující výpověď a vypracujte úkoly uvedené pod ní. Sloveso *znamenat* považujte pro všechny úkoly za plnovýznamové.

Žít v luxusu znamená utrácet peníze které jsme ještě nevydělali za věci co nepotřebujeme abychom se zalíbili lidem jež nemáme rádi.

a) Do zadané výpovědi doplňte interpunkční čárky.

b) Napište, kolik obsahuje vět.

c) Z první věty vypište nerozvitý podmět.

d) Určete, kterými větnými členy jsou ve výpovědi následující výrazy:

v luxusu

utrácet

které

Olympiáda v českém jazyce
48. ročník, 2021/2022
Školní kolo – řešení II. kategorie

1. Řešení:

a) *řezat, řešit, řež*

b) **Příklad řešení:** *Tou novou pilou řež opatrně, je ostrá. Příklady řeš prosím bez pomoci souseda. Po projevu se strhla ohromná řež.*

Bodování:

a) Za tři správná slova – 2 body, za dvě správná slova – 1 bod, za jedno a méně správných slov – 0 bodů.

b) Za tři vhodné příklady – 2 body, za dva vhodné příklady – 1 bod, za jeden a méně vhodných příkladů – 0 bodů.

Celkem tedy maximálně 4 body.

2. Příklad řešení:

a) Větný člen *personál* má záviset na přísudku *zajistit* (tj. obchodníci musí zajistit dezinfekci a personál). Větu ale lze chápat tak, že větný člen *personál* rozvíjí větný člen *dezinfekci* (tj. dezinfekci na ruce a na personál).

b) opatřit, obstarat, zařídit

c) zadržet, zatknout – *Policie zajistila pachatele;*

učinit pevným, bezpečným – *Zajistili jsme dveře, aby se nevylomily;*

zaopatřit (materiálně) – *Jsem si jistý, že tahle obchodní transakce nás zajistí do konce života*

Bodování:

a) Za výstižné vysvětlení – 2 body, při drobných nedostatcích – 1 bod.

b) Za uvedení vhodného významu – 1 bod.

c) Za uvedení dvou dalších významů s vhodnými příklady – 2 body, za uvedení jednoho významu s vhodným příkladem – 1 bod.

Celkem tedy maximálně 5 bodů.

3. Příklad řešení:

a) i. *Kamaráde, co čteš před spaním?*

ii. *Kamaráde, co čteš tento vzkaz, přijď k lesu zítra v pět.*

b) i. předmět

ii. podmět

Bodování:

a) Za doplnění výpovědi dvěma vhodnými různými způsoby – 2 body, za doplnění jedním způsobem – 1 bod.

b) Za správné určení obou (různých) větných členů – 2 body, za správné určení pouze jednoho větného členu – 1 bod.

Celkem tedy maximálně 4 body.

4. Řešení:

a) *brankář – branka, pětkář – pětka, strojař – stroj, francouzštinář – francouzština, snowboardař – snowboard, tesař – tesat*

b) Příklad řešení:

strojník

Slova se liší významově:

strojař – 1. strojní inženýr, odborník ve strojnictví

2. studující strojního inženýrství (nevyžadujte oba významy)

strojník – ten, kdo obsluhuje, udržuje stroj

Slovo *strojník* je spisovné a neutrální, slovo *strojař* hovorové až slangové.

c) Příklad řešení:

snowboardista, snowboardář

Slova se významově neliší, *snowboardař* a *snowboardista* jsou spisovná a neutrální, slovo *snowboardář* je nespisovné a expresivní.

Poznámka: Uznávejte i slovo *snowboarder/snowboardér*, i když bylo z angličtiny přejato jako celek a nebylo v češtině odvozeno příponou. Je to slovo spisovné, řídké.

Bodování:

- a) Za 6 správně uvedených základových slov – 3 body, za každé chybné základové slovo odečtete bod, záporné body neuděluje.
- b) Za vhodně uvedené slovo – 1 bod.
Za výstižnou odpověď včetně uvedení významu obou slov – 2 body, při drobných nedostacích – 1 bod.
- c) Za dvě vhodně uvedená slova – 2 body, za jedno vhodně uvedené slovo – 1 bod.
Za vhodné vystižení rozdílu mezi slovy – 1 bod.

Celkem tedy maximálně 9 bodů.

5. Řešení:

a) *Žít v luxusu znamená utrácet peníze, které jsme ještě nevydělali, za věci, co nepotřebujeme, abychom se zalíbili lidem, jež nemáme rádi.*

b) 5 vět

c) *žít*

d) *v luxusu* – příslovečné určení způsobu; *utrácet* – předmět; *které* – předmět

Bodování:

- a) Za všechny správně doplněné čárky – 3 body, při jedné chybě (tj. při chybějící nebo přebývajícím čárce) – 2 body, při dvou chybách – 1 bod.
- b) Za správně uvedený počet vět – 1 bod.

c) Za správně vypsany podmět – 1 bod.

d) Za každý správně určený větný člen – 1 bod (tj. celkem max. 3 body). Za nesprávně určený větný člen se body neodečítají.

Celkem tedy maximálně 8 bodů.

Celkem tedy za celou jazykovou část maximálně 30 bodů.

Slohový úkol

Hodnoťte:

- dodržení tématu a formy, je-li stanovena
- nápaditost a originalitu zpracování
- celkovou výstavbu a členění textu, jeho plynulost a návaznost
- vhodný výběr jazykových prostředků přiměřeně ke stylu textu – posuzujte celkový výběr prostředků lexikálních, tvaroslovných a syntaktických, funkčnost volby spisovných a nespisovných prostředků
- pravopisnou správnost včetně dodržování pravidel interpunkce
- ovládání kodifikace ve všech jazykových plánech – v hláskoslovném, morfologickém, lexikálním i syntaktickém plánu

Celkem maximálně 20 bodů. Využijte celého bodového rozpětí.

Olympiáda v českém jazyce
48. ročník, 2021/2022
Školní kolo – zadání slohového úkolu

II. kategorie

V naší rodině mám nejraději...

Slohový útvar je volný, téma zpracujte formou prózy. Doporučená délka je 200–300 slov.